tõstjaid kasvatada. Seminari juurde asutati laste-aednikkude seminar, harjutusekool ja laste-aed.

1914. a. sügisel avati Tartus õpetajateinstituut, mis siin ainult 1917. aastani töötas ja siis Venemaale evakueeriti. Instituudi õpilaste enamuse moodustasid lätlased. Nii oli esimesel aastal 20 kasvandikust ainult 4 eestlast, viimsel, 1917. aastal, mil koguarv 70 peale tõusis, oli eestlasi 6 õpilast. 1917. a. kevadel lõpetasid 2 eestlast instituudi kursuse.

Kesk- ja algkoolide vahepealse „linnakooli" käekäik on huvitav siinsete kooliolude arenemise näitena. Nimelt on juba 1837. a. Tartus olemas „Tartu vene algkool", mis 1877. aastani selle nime all töötas ja selle aja jooksul 1330 õpilasele haridust andis. 1877. a. „Tartu neljaklassiliseks linnakooliks" ümber muudetud, töötab ta 6-aastase kursusega 1913. aastani, andes umbes 550 õpilasele kooli lõpetamise tunnistuse; 1913. a. sai Tartu „linnakoolist" „Jurjevi kõrgem algkool", mis 8 klassiga töötab ja 1918. aastani 244 kasvandikku küpselt välja saadab. 1918. a. muudetakse kõrgem algkool okupatsioonivõimude korraldusel 9-klassiliseks „Tartu poeglaste keskkooliks" Preisi vastavate seaduste alusel; Eesti iseseisvuse ajal saab poeglaste keskkoolist, alates 1. jaan. 1919. a., „Tartu kõrgem rahvakool", milles 7 klassi ligikaudu vene-aegse kõrgema algkooli kursusega. 1920. a. nimetatakse kõrgem rahvakool uue algkoolide-seaduse põhjal „Tartu linna XV algkooliks". Õpilaste arvu kohta viimasel ajal mõned andmed: 1914/15. õppeaasta lõpul oli õpilasi 214, 1917./18. — 294, 1922./23. on 12-nes klassis (ühes paralleelsetega) 452 õpilast.

1805. aastal astuvad ellu kaks uut alg- ehk rahvakooli, üks teises, teine kolmandas, Peterburi aguli nimelises linnajaos. 1810. a. õpib II linnajao algkoolis 75 õpilast, poeg- ja tütarlapsi ühtekokku, III linnajao algkoolis 70 õpilast. 1823. a. on endisile juurde tulnud tütarlaste-algkool 57 õpilasega ja veel üks algkool, mida eesti algkooliks nimetatakse. Kas viimane ka eesti õppekeelega oli, ei selgu aruandest, mis saadaval, kindel on aga, et teised algkoolid on saksakeelsed, mispärast neid harilikult ka saksa algkooleks hüütakse. Peale nende on 1823. aastani veel 5 erakooli avatud, samuti algkoolid; nende hulgas on pühapäeva-kool käsitöö-õpilasile, kus neljas klassis 174 käsitöö-õpilast 11 üliõpilase juhatusel õpetust saavad.

1819. a. asutab Johann Laland Vana-Kuuste valla Vastselisi palvemajas saksakeelse erakooli, kus 1823. a. juba 37 õpilast 3 jaoskonnas õppimas. 1826. a. tõi Laland oma kooli Tartu ja pidas seda siin 1829. a. alates ametliku linnakoolina kuni oma surmani 1854. a.

Algkoolide arv kasvab Tartus õige visalt. Nii oli 1854. aastal siin ainult 5 üheklassilist poeglaste algkooli, ja nimelt: 2 linna-, 1 vene, 1 eesti algkool ja 1 vaeste käsitöö-kool, mis elementaarkooliõpetajate-seminari harjutusekooli aset täitis. Viimases said vaesed lapsed tasuta õpetust, kõige vaesemad ka lõunasööki. Kulud kandis osalt „Abiselts", osalt kaeti nad koolis valmistatud korvipunumistööde